

Hoe zetelt politiek Nederland?

Partijen, standpunten en programma's

Wat heeft de landelijke politiek met cultureel erfgoed? Welke politici maakten het verschil en wat beloven de partijen in hun partijprogramma voor de aanstaande verkiezingen? Wat vinden de verschillende partijen en hoe scoren ze op het gebied van erfgoed. En waar zijn zij zelf eigenlijk gehuisvest? Heemschut brengt samen met magazine Herenhuis in kaart hoe 'politiek Nederland zetelt'.

Mathijs Witte en Didier van Det

Belangrijke wapenfeiten van het kabinet Rutte II, dat diende vanaf 2012, zijn onder andere de Omgevingswet, de Erfgoedwet, de Geefwet, de digitalisering van het erfgoed en de ratificatie van het Unesco-verdrag ter Bescherming van het Immaterieel Erfgoed. Het afstoten van monumentale gebouwen in rijksbezit, onder andere de Vesting Naarden, leidde tot grote discussie. Ook was er veel te doen over de financiering van groot onderhoud aan monumenten. Tenslotte is er veel aandacht geweest voor de toekomst van het groene en religieuze erfgoed in Nederland. Beleidsmatig heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de afgelopen jaren enkele programmalijnen ontwikkeld ten aanzien van werelderfgoed, herbestemming, landschap, wederopbouw en waterstaatskundig erfgoed.

Politici en erfgoed

Kijken we naar hoe bestuurders en partijen zijn opgekomen voor erfgoed, dan kunnen we niet om een aantal personen heen. Als eerste moet Minister Jet Bussemaker worden genoemd, die het vaak opnam voor verschillende typen erfgoed, waaronder het mobiele erfgoed. Tijdens het Nederlandse EU voorzitterschap heeft zij de digitalisering van erfgoed in Europa op de agenda gezet. Nederland loopt hierin voorop. En ondanks haar voornemen om de fiscale aftrek voor rijksmonumenteneigenaren te schrappen, heeft ze uiteindelijk niet ingrijpend op erfgoed bezuinigd.

Daarnaast moet Carla Dik-Faber (ChristenUnie) genoemd worden. Zij stond eigenlijk pal achter erfgoed dossiers als die van de aardbevingen, het afstoten van rijksmonu-

Het warmste erfgoedbloed...

We vroegen de gevestigde politieke partijen naar hun wapenfeiten op het gebied van erfgoed, hun standpunten tijdens de aankomende verkiezingen. En we onderzochten in wat voor een pand het partijkantoor is gehuisvest en waarom juist daar. Van de meeste partijen kregen we uitgebreid antwoord, soms slechts gedeeltelijk. Alleen 50plus gaf aan niet mee te willen werken aan ons onderzoek. In dat geval hebben we de antwoorden uit andere bronnen betrokken. De verantwoording voor de scores is te vinden op www.heemschut.nl.

menten, onderhoud aan (grote) monumenten en de leegstand van religieus erfgoed. In de Erfgoedwet kreeg ze in de wettekst het begrip schoonheid erin als grond voor aanwijzing tot rijksmonument. En dan is er Alexander Pechtold van D66. Hij nam het stokje halverwege over van Vera Bergkamp en bleek een sterk pleitbezorger voor het erfgoed. Zo kwam er extra geld voor de organisatie van de Open Monumentendag. Bij de behandeling van de Erfgoedwet bekommerde hij zich om meer bescherming voor interieuresembles en mobiel erfgoed. Met Gert Jan Segers van de ChristenUnie zette hij de problematiek van de leegstand en sloop van religieus erfgoed op de kaart. Steven van Weyenberg (D66) heeft zich fel verzet tegen afschaffing van de fiscale aftrek van onderhoud aan rijksmonumenten. ■

10

D66

9

CHRISTENUNIE

8

CDA

Partijkantoor:

Hoge Nieuwstraat 30, Den Haag, sinds 2009.

Johan van Oldenbarneveltlaan 46, Amersfoort, sinds 2011.

Buitenom 18, Den Haag, sinds 2005.

Bouwjaar & bouwstijl:

Omstreeks 1850-1875 in eclectische stijl.

Gebouwd in de jaren '80.

In 1908-1909 in neorenaissancestijl gebouwd als kantoor voor de Haagse Duinwaterleiding.

Is het vestigen van uw partijkantoor in dit pand een bewuste keuze?

De karakteristieke uitstraling telt zeker mee bij de keuze voor een pand. Andere factoren zoals in de nabijheid van het Binnenhof spelen ook een rol.

Bij de keuze speelden factoren zoals omvang, ligging, bereikbaarheid, openbaar vervoer en prijs een grote rol.

We hebben bewust gekozen voor een historisch pand, grenzend aan de Schilderswijk, in een volkswijk van Den Haag. Bijzonder is dat wij, als erfelater van het gedachtegoed van Abraham Kuyper (oprichter ARP) zijn oude werkkamer met al zijn spullen bewaren in ons pand

Hoe belangrijk is behoud en instandhouding van gebouwd cultureel erfgoed voor uw partij?

D66 vindt de instandhouding van gebouwd cultureel erfgoed van groot belang. Monumenten zijn vaak gezichtsbepalend voor een dorp, stad of landschap. Ze maken deel uit van de geschiedenis en identiteit van Nederland.

We hebben ons veel ingezet voor cultureel en religieus erfgoed. In november dienden wij een motie in, om omwonenden van religieus erfgoed het eerste recht te geven om een plan van herbestemming in te dienen. Herbestemming heeft direct effect op de leefomgeving van omwonenden.

Behoud van ons erfgoed voor de mensen die na ons komen is voor ons erg belangrijk. Dit is één van de redenen dat wij ook mee doen aan Open Monumentendag en dat wij ons pand in het afgelopen jaar een grote onderhoudsbeurt hebben gegeven.

Wat zijn de standpunten van uw partij op het gebied van gebouwd cultureel erfgoed tijdens de komende landelijke verkiezingen?

Ons culturele erfgoed is het tastbare verleden dat we kunnen doorgeven aan toekomstige generaties. Dat moeten we koesteren. Dit vraagt om afstemming tussen verschillende overheden en hun lokale omgeving, maar ook tussen de verschillende ministeries. Kortom, het vraagt om een integrale benadering.

Behoud van ons cultuurhistorisch erfgoed staat voorop. We willen 100 miljoen euro beschikbaar maken voor noodzakelijk onderhoud aan rijksmonumenten en het realiseren van herbestemmingen. Hierbij is in het bijzonder aandacht voor kerkelijk erfgoed. Specifiek in Groningen is aandacht nodig voor het behoud en herstel van cultureel erfgoed. De schade door aardbevingen moet ruimhartig gecompenseerd worden.

In ons compact verkiezingsprogramma is het behoud van cultureel erfgoed als volgt omschreven: 'Het behoud van cultureel erfgoed is voor ons van groot belang om waardevolle monumenten, kerken, maar ook kunstwerken, archieven, documenten en boeken voor komende generaties te bewaren'.

6

SP

6

VVD

Foto: MyMollseye Productions

5

PARTIJ VAN DE ARBEID

Partijkantoor:

Snouckaertlaan 70, Amersfoort, sinds 2012.

Mauritskade 21-23, Den Haag, sinds 2014.

Haarlemmerweg 516, gebouw C, Amsterdam, sinds 2016

Bouwjaar & bouwstijl:

In 1977 gebouwd als bankgebouw. Door de SP aangekocht en gerenoveerd, energiezuinig en duurzaam gemaakt.

Rijksmonument. Statisch woonhuis uit omstreeks 1860, onderdeel van de 19de-eeuwse stadsuitleg.

Voormalig ING-kantoor, ontwerp van de architect Arthur Staal uit ca 1966.

Is het vestigen van uw partijkantoor in dit pand een bewuste keuze?

Jazeker. Het voldeed wat ligging en omvang betreft precies aan onze behoefte. Renovatie gebeurde tegen ongeveer zestig procent van nieuwbouwkosten, voor dezelfde kwaliteit.

We zitten sinds kort in dit rijksmonumentale pand. Het ligt midden in Den Haag, is groot, is makkelijk te bereiken en dichtbij het Binnenhof.

Een monumentaal pand aan de Amsterdamse Herengracht is recent ingeruild voor een goedkopere, nu nog tijdelijke locatie. Gezocht wordt naar een nieuw pand dat in dienst staat van de leden, rolstoelvriendelijk is en goedkoop in onderhoud.

Hoe belangrijk is behoud en instandhouding van gebouwd cultureel erfgoed voor uw partij?

We moeten zuinig om gaan met ons gebouwd cultureel erfgoed. We vinden kunst en cultuur, en dus ook ons cultureel erfgoed, te belangrijk om over te laten aan de markt en kiezen er dan ook voor te investeren in kunst en cultuur.

Veel mensen wonen of werken met veel plezier in cultureel erfgoed. Met hart en ziel zorgen zij dat hun bezit goed onderhouden wordt en dat het historisch karakter behouden blijft. Het is belangrijk dat mensen in staat worden gesteld om dit te blijven doen. Dit draagt niet alleen bij aan historisch besef, maar ook aan het karakter van onze samenleving.

We hechten grote waarde aan het behoud van gebouwd cultureel erfgoed. Bij de erfgoedwet hebben we erop aangedrongen dat eigenaren verplicht worden om in ieder geval minimaal onderhoud aan een monument uit te voeren. Daarnaast hebben we extra ruimte gerealiseerd in de regeling voor de subsidie aan grote monumenten.

Wat zijn de standpunten van uw partij op het gebied van gebouwd cultureel erfgoed tijdens de komende landelijke verkiezingen?

De SP investeert in kunst en cultuur en daarmee ook in cultureel erfgoed. We vinden dat we zuinig om moeten gaan met ons gebouwd cultureel erfgoed, omdat het belangrijk is voor ons historisch besef.

De VVD vindt het belangrijk dat cultureel erfgoed behouden blijft en dat monumenteigenaren kunnen rekenen op steun bij onderhoud. Wij betreuren de verschuiving van 10 miljoen euro van het budget van instandhouding monumenten naar de podiumkunsten, een PVDA initiatief, gesteund door D66 en CDA. Juist de karakteristieke panden die kleur geven aan ons land.

Met de recente Erfgoedwet is een belangrijke stap gezet naar bescherming van ons cultureel erfgoed. Wij willen voortgaan met de opbouw van de nationale collectie (beschermde erfgoed van nationale betekenis).

5

PARTIJ VOOR DE DIEREN

Gebouw De Kolk. Nieuwezijds Voorburgwal 32, Amsterdam, sinds 2013.

Het gebouw uit 1926 naar ontwerp van de architect Th. Kint is een gemeentelijk monument in Amsterdamse Schoolstijl.

Ja, de bouwstijl en sfeer van een historisch pand draagt bij aan het goede gevoel om hier te mogen werken.

Je kunt natuurlijk niet alles bewaren, er moet ook ruimte zijn voor vernieuwing. Maar wij vinden het belangrijk om met name landschappelijk cultureel erfgoed te bewaren, het zijn vaak plekken waar veel bijzondere dieren- en plantensoorten leven.

Wat ons betreft wordt het budget voor kunst, cultuur en erfgoed structureel verhoogd. Daarnaast bevordert de rijksoverheid de herbestemming van monumenten en stimuleert gemeenten om cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten op te stellen. Historisch waardevolle panden worden niet gesloopt.

5

SGP

Dinkel 7, Rotterdam, sinds 2012.

Een recht-toe-recht-aan kantoorpand, gebouwd in 2012.

We zaten lang in een statig pand op een prachtige locatie. Toen het gebouw allerlei gebreken ging vertonen en onderhoud en reparaties steeds duurder werden, werd besloten te verhuizen.

‘In ‘t verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal’ is een spreuk van de dichter Bilderdijk. Die is ons als SGP op het lijf geschreven. Vandaar dat het behoud en onderhoud van cultureel erfgoed altijd op veel steun van onze partij kon en kan rekenen.

De SGP is voor het beschikbaar blijven van een ruimhartige fiscale aftrek voor onderhoud van particuliere monumenten als woonhuizen. Monumenteigenaren moeten in geval van herbestemming of verduurzaming ook bij het Nationaal Restauratiefonds aan kunnen kloppen voor een lening. Daarnaast moet speciale aandacht uitgaan naar grote monumenten, zoals monumentale kerken.

3

GROENLINKS

Oude Gracht 312, Utrecht, sinds 1997.

GroenLinks huist in een statig rijksmonument uit het begin van de 19de eeuw.

Het pand ligt centraal in het land en is goed bereikbaar vanaf station Utrecht CS. Het is ruim en zeer geschikt voor vergaderingen en bijeenkomsten. Sinds twee jaar heeft het kantoor 81 zonnepanelen, die onzichtbaar aan de achterzijde zijn geplaatst.

Gebouwd erfgoed is onderdeel van de kwaliteit van het landschap. Wij willen voorkomen dat het landschap lelijk wordt door snelwegen, wilde bebouwing en grijze kantoren. We willen de duinen puur houden en pleiten voor het aanwijzen van meer Nationale Landschappen.

We willen de bezuinigingen op cultuur terugdraaien en investeren in kunst en behoud van ons erfgoed.